

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 58. Η σχέση, εις τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ ῥηματικὴ ἔννοια μὲ τὸ ὑποκειμένον, λέγεται **διάθεσις** τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες, **ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδετέρα**, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.

α') Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα

Τὸ ἀντικείμενον

§ 59. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα σημαίνουν ἀπλῶς κάποιαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἐξ αὐτῶν

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς ἓν ἄλλο πρόσωπον ἢ πράγμα, λέγονται **μεταβατικά**, ὡς τύπτω (τινά), κόπτω (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς κάτι ἄλλο, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς βαδίζω, τρέχω, παίζω, γελῶ κλπ.

§ 60. Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας των **τὸ ἀντικείμενον**, ἥτοι προσδιορισμόν, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πράγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου: *βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός. ὁ παῖς κόπτει τὴν θύραν.*

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὀλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτηρὰ οὐσιαστικοῦ (πρβλ. § 8): *μίσει τοὺς κολακεύοντας* Ἰσοκρ. *ἐνέβαλε τὸ μὲν* Πλ. *ποιήσω ὅ,τι ἂν καὶ ὑμῖν δοκῇ* Πλ.

§ 61. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ ἓν μόνον ἀντικείμενον, ὡς φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τινα).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ ῥήματα λέγονται **μονόπτωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς διδάσκω (τινά τι), πληρῶ (τινά τινος), δίδωμί (τινί τι).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ ῥήματα λέγονται **δίπτωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δεύτερον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**. διδάσκω (τίνα;) τὸν παῖδα (τί;) μουσικῆν. πληρῶ (τί;) τὴν φιάλην (τίνος;) ὕδατος.

§ 62. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἦτοι 1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν καὶ 3) εἰς δοτικὴν: *βλάπτει τὸν ἄνδρα* θυμὸς – *μέμνησο τῶν φίλων* – *ὀμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν*.

§ 63. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἔνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι κάτι τι ὅλως γενικὸν (πρβλ. ἔσθιε ἔκηλος – ἔκηλος πῖνε = τρῶγε, πῖνε μὲ τὴν ἡσυχία σου. Ὅμ. πρβλ. φᾶτε καὶ πιέτε, φίλοι μου), εἴτε διότι ἦτο κάτι τι ὅλως ὠρισμένον καὶ ἐπομένως αὐτονόητον. Πρβλ. ἄγω (τινὰ) = ὀδηγῶ – ἄγω (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων (ἀρχῆθεν ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὅμοίως ἐλαύνω (τι, π.χ. ποιμνιον, ἡμιόνους, ἵππους κτλ. = κάμνω τι νὰ κινηθῆ πρὸς τὰ ἐμπρός, ὀδηγῶ) – ἐλαύνω (προχωρῶ μετὰ τοῦ στρατοῦ, διευθύνομαι. Παρ' Ὀμήρω: ἐλαύνω τὸν στρατὸν). τελευτῶ (τι = τελειώνω) – τελευτῶ (= ἀποθνήσκω. ἀρχῆθεν τελευτῶ τὸν βίον). ἔχω (= κρατῶ) – οὕτως ἔχω, εὖ ἔχω (= ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι. ἀρχῆθεν, οὕτως ἔχω ἑμαυτὸν) κλπ. (πρβλ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴν θύραν – ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα· γυρίζω τὸν τροχὸ – γυρίζει ὁ τροχὸς κλπ.).

Μερικὰ ῥήματα μεταβάλλονται ἀπὸ μεταβατικὰ εἰς ἀμετάβατα καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως. πρβλ. βάλλω (τι = ῥίπτω τι) – ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς... = εἰσορμῶ εἰς. ἀρχῆθεν, ἐμβάλλω στρατεύματα εἰς...) ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (= χύνεται εἰς... ἀρχῆθεν, ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...). δίδωμι τι – ἐπιδίδωμι εἰς τι (ἀρχῆθεν, ἐπιδίδωμι ἑμαυτὸν εἰς τι).

2) ἀντιστρόφως μερικὰ ῥήματα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικὰ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων. πρβλ. ἀποδιδράσκω (= δραπετεύω) – ἀποδιδράσκω τινὰ (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινὰ). μένω (που) — μένω τινὰ (= περιμένω τινὰ

ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατά τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαι **τινα**). πλέω (= ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου) – πλέω **τὴν θάλασσαν** (= διέρχομαι ἐπὶ πλοίου **τὴν θάλασσαν**) (πρβλ. περπατῶ, τρέχω – περπατῶ, τρέχω **κάμπους, βουνά**. ζῶ καλά – ζῶ **πολλοὺς ἀνθρώπους** = συντηρῶ, διατρέφω...).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβαστα ῥήματα εἰς μεταβατικὰ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρβλ. βαίνω (= βαδίζω) – διαβαίνω **ποταμόν**, παραβαίνω **νόμον**, ὑπερβαίνω **τείχος**. ἴσταμαι (που) – ὑφίσταμαι **κινδύνους**. πλέω – παραπλέω **νῆσον**· (πρβλ. τρέχει – κατατρέχει **τοὺς συγγενεῖς** του. γελᾶ – **μέ** περιγελαῖ).

Ἄξια ἰδιαίτερας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα εἶναι ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ὅπως τὸ κατακυβεύω, καθηδυπαθῶ, καθιπποτροφῶ, κ.τ.τ., τὰ ὅποια σημαίνουν κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδυπαθῶν, ἵπποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημειώσεις. Μερικὰ μεταβατικὰ ῥήματα εἶναι ἀμετάβαστα μόνον εἰς ὠρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἰδίᾳ εἰς τὸν ἐνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἐνεργ. ἀόριστον β': δύω τι (= βυθίζω τι) – δέδυκα (= ἔχω βυθισθῆ), ἔδυν (= ἐβυθίσθην). φύω τι (= κάμνω νὰ φυτρώσῃ), πέφυκα (ἔχω γεννηθῆ, εἶμαι ἐκ φύσεως), ἔφυν (= ἐγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). ἴστημί τι (= στήνω τι) – ἔστηκα (= στέκομαι), ἔστην (= ἐστάθηκα, ἐσταμάτησα). ἐγείρω τινὰ (= σηκώνω ἢ ἐξυπνῶ τινὰ) – ἐγρήγορα (= εἶμαι ξύπνιος). ὄλλυμί τινὰ (= καταστρέφω τινὰ) – ὄλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). πείθω τινὰ (= προσπαθῶ νὰ πείσω τινὰ) – πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος).

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 17), δύναται νὰ παραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου: οἰόμεθα ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες **τὰ ὄπλα** ἢ ἄλλω **παραδόντες** (ἐνν. αὐτὰ) Ξ.

2) ὅταν νοῆται ὡς περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξικνῆται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γνωμικὸν χαρακτῆρα: πρὸς **τὸν ἔχοντα** ὁ φθόνος ἔρπει (= τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). οὐ **τῶν νικῶντων** ἐστὶ τὰ ὄπλα **παραδίδονται** (= τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπρωτα ῥήματα

α) Μὲ αἰτιατικὴν

§ 65. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερῶνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον φθάνει καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκει καὶ διαθέτει οὕτως ἢ ἄλλως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπίδρασιν ἐπὶ ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ κάποιαν μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεώς του: ὁ τοξότης τείνει τὸ τόξον. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν. ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε κήρυκας.

2) ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερῶνει

α) τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἀπὸ μίαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν δημιουργίαν τινός, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἢ ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν σημαίνει τὸ ῥῆμα: οἱ στρατιῶται ὤρυσαν τάφρον. γράφω ἐπιστολήν. (Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον τοῦ ἀποτελέσματος).

β) αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος: οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν. (Κυρίως ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

§ 66. α) Μὲ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥῆμα οἰασδήποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ: Σωκράτης θυσίας ἔθνε μικράς Ξ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσι Ξ. καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἡ πόλις τοιοῦτον πτώμα (= τοιαύτην πτώσιν) Πλ. ζήσεις βίον κράτιστον. (πρβλ. χορεύει ὠραῖο χορὸ – ζῆ καλὴ ζωὴ – ἀρρώστησε μὲ μεγάλη ἀρρώστεια – κοιμᾶται ὕπνον βαθύν).

β) Τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει κάποιαν ἀναγκαίαν ἐννοιαν, ἀλλ' ὅτι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥῆμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς του

προσδιορισμός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιῶδες: *βάδιζε τὴν εὐθειαν* (= τὴν εὐθειαν ὁδόν). *παῖσον διπλῆν* (= διπλῆν πληγὴν).

Ἀλλὰ τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου συστοίχου ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος, σπανίως μὲν ἐνικῶ, συνήθως δὲ πληθυντικῶ ἀριθμοῦ: *μέγα δύναται* (= μεγάλην δύναμιν δύναται). ἢ *πόλις βραχεά* ἢ *σθεισα μεγάλ* *ζημιώσεται* (= βραχεῖαν ἠδονὴν – μεγάλην ζημίαν) Δημ. *πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα* (= πολλὰς μηχανάς).

Σημείωσις α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς **α**: *καλά, κακά, ὠραῖα, ἄσχημα, χαμηλά, ὑψηλά, κλπ.*

Σημείωσις β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μὲ ἀιτιατικὴν συστοίχου ἀντικειμένου προῆλθον μερικαὶ ἰδιόρρυθμοὶ ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην, κ.τ.τ. (= μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ *ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα*.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (*νικᾶν* εἰς μάχην κλπ.) ἢ *νικᾶν Ὀλύμπια, Ἴσθμια* κ.τ.τ. (= *νικᾶν* εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.) κατὰ τὸ *νικᾶν νίκην λαμπρὰν* ἢ *Ὀλυμπιακὴν νίκην* κ.τ.τ.

διώκειν δίκην (= ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ). *εἰσιέναι δίκην* (= ἔρχεσθαι εἰς δίκην), *ἀγωνίζεσθαι δίκην* ἢ *γραφὴν* (= ὑπερασπίζειν ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), *φεύγειν δίκην* (= δικάζεσθαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τινος) κατὰ τὸ *δικάζειν* ἢ *δικάζεσθαι δίκην τινά*.

ὀφλισκάνειν δίκην ἢ *δίαιταν* (= καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δίαιταν), *ὀφλισκάνειν αἰσχύνην* ἢ *γέλωτα* (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν καταισχύνην ἢ γέλωτα, ἤτοι καταισχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), *ὀφλισκάνειν μωρίαν* (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν) κατὰ τὸ *ὀφλισκάνειν πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς* κ.τ.τ. (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε ταλάντων κλπ.).

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (= περὶ ἀναιρέσεως τῶν νεκρῶν) κατὰ τὸ *σπένδεσθαι σπονδάς*.

ἐστιᾶν γάμους (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ *ἐστιᾶν πολυτελῆ ἐστίασιν*.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον) κατὰ τὸ *ἀποκρίνεσθαι ἀπόκρισιν* κλπ. (πρβλ. μυρίζει *λιβανιές* = μυρωδιὰ λιβανιοῦ, γράφω *τιμωρία* = γράψιμο τιμωρίας κ.τ.τ.).

β) Μὲ γενικὴν

§ 67. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν, § 28, 4 καὶ 5) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς μεμνησθαι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος· καθαρὰ γενικὴ). ἄνθρωπος ὢν μῆμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν κλπ. (τινος· καθ. γενικὴ): χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στέρησεως σημαντικά, ὡς ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀπολαύειν, ὀνίνασθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βρίθειν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν κλπ. (τινος· καθ. γεν.) — σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι κλπ. (τινος· ἀφαιρετικὴ): πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσι Πλ. ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει Πλ. ὄναιο τῶν τέκνων (= νὰ χαρῆς τὰ παιδιά σου). δεῖ χρημάτων. αἱ ἄριστα δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ (= ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ ὅμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρκοῦμαι, συντάσσεται μὲ δοτικὴν: Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις (= δὲν θὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ...) Δημ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως σημαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἄπτεσθαι, δράττεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι, ὀσφραίνεσθαι, γεύεσθαι (τινος· καθ. γεν.): ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἃ συμφέρει. τῶν στρατιωτῶν ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων ὀσφραίνομαι Ἄρφ. ἀντείχετο τοῦ δόρατος Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὀρῶ συντάσσεται πάντοτε μὲ αἰτιατικὴν. Μὲ αἰτιατικὴν δὲ συνηθέστερον παρὰ μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ῥ. αἰσθάνομαι καὶ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ κάποιον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πράγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὅτι αἰσθάνεται κανεὶς ἢ ἀκούει, ἀλλ'

ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ἢ ἀκούει (ἦτοι λόγοι, βοή, ἦχος κ.τ.τ.)·
πρβλ. *τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὕς.*
ἀλλά: πάντ' ἀκήκοας λόγον. ἦσθετο βοήν.

5) τὰ ἀποπείρας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς πειρᾶν,
πειρᾶσθαι, τυγχάνειν, κλπ. (τινός· καθ. γεν.) – ἀμαρτάνειν,
ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός· ἀφαιρ.): *πολλῶν κακῶν*
πεπειράμεθα. Ἄδρηστος ἀκοντίζων τὸν ὕν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει,
τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδὸς Ἡρόδ. ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὁσμῆς σημαντικά, ὡς ὄζειν, πνεῖν (τινος· καθ. γεν.): ὄζουσι
πίττης Ἀρφ. μύρου πνεῖ Ἀνακρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαί (τινος·
καθ. γεν.) – λήγειν, παύεσθαί (τινος· ἀφαιρ.): *οἱ βάρβαροι ἤρξαν*
χειρῶν ἀδίκων (= ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). πειρᾶσθε σὺν τοῖς
θεοῖς ἄρχεσθαι παντός ἔργου. παύσασθε μάχης Ἀρφ. ἔληξε τῆς
θήρας (= ἔπαυσε ἀπὸ τὸ κυνήγι) Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν,
δεσπόζειν, ἡγεῖσθαι (τινος· καθ. γενική): *ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν*
θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω
συντάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικήν: *Ἀθηναῖοι Σικυωνίους*
ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς
σημαντικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι,
ἀπαλλάττεσθαί (τινος· ἀφαιρ.): *πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς*
πανουργία φαίνεται Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίνεσθαι, εἶναι,
πεφυκέναι, φῦναί (τινος· ἀφαιρ.) *Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος*
γίννονται παῖδες δύο. πατρὸς εἰμ' ἀγαθοῖο (= πατρὸς εἰμι ἀγαθοῦ =
ἀπὸ πατέρα) Ὅμ. μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες Πλ.

Μὲ τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου
ἐμπρόθετου ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ
γενικήν: *ἐκ θεῶν ἐγεγόνει. Προκλῆς γεγωνῶς ἀπὸ Δημαράτου Ξ.*

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς
πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερτερεῖν, ἠττᾶσθαι,
διαφέρειν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν (τινός·

ἀφαιρ.): ἤθελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Κῦρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν Ξ.

12) ῥήματα τὰ ὅποια συντάσσονται κανονικῶς μὲ αἰτιατικήν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος μόνον τοῦ ἀντικειμένου: Κῦρος λαβῶν τῶν κρεῶν διεδίδου (= ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. τῆς γῆς ἔτεμον (= μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 68. Μὲ γενικήν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπό, ἐκ, κατά, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποπηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτρέχειν, προκειῖσθαι, ὑπερέχειν (τινός): οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελῶσι Ξ. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα Ξ. ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων Πλ.

γ) Μὲ δοτικήν

§ 69. Μὲ δοτικήν (καθαράν ἢ ὀργανικήν, § 28, 6 καὶ 8) συντάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν; σὲ ποιό; γιὰ ποιόν; γιὰ ποιό; ἢ μὲ ποιόν; μὲ ποιό; ἤτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν καὶ τὰ συνώνυμα (καθ. δοτ.): προσήκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἵππικῇ Πλ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικήν ἢ ἐχθρικήν, ἀκολουθίαν, διαδοχήν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγχάνειν (τινὶ ὀργαν. δοτ.): ὁμοῖος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. χρῶ τοῖς βελτίστοις Ἴσοκρ. νόμοις ἔπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλόν. σοφοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν φιλικήν ἢ ἐχθρικήν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἄμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλίωσιν ὡς εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, ὀργίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν δουλεύειν, πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαί (τινὶ καθ. δοτ.) – ἀμιλλᾶσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαί (τινὶ ὀργ. δοτ.): ἀμυνῶ τῇ πατρίδι. Δαίδαλος Μίνῳ ἐδούλευε Ξ. θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστὶ καὶ τύχη. ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν (= προξενῶ ὠφέλειαν) συντάσσονται μὲ αἰτιατικήν: *Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας* – *Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν* Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικὸν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ αἰτιατικήν.

Τὸ πολεμεῖν σύν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου: *Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Λακεδαιμονίοις* (= ἐναντίον τῶν Λ.).

4) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, ἐοικέναι, συμφωνεῖν, συνάδειν (τινί· δοτ. ὀργ.): *φιλοσόφῳ ἔοικας* Ξ. *τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.*

§ 70. Μὲ δοτικήν (ὀργανικήν ἢ τοπικήν, § 28, 7-8) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σύν, ἐν, ἐπί, παρὰ, περὶ, πρὸς, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμονοεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (τινί· ὀργανική δοτική) – ἐμμένειν, ἐπιτίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑπόκεισθαι (τινί· τοπική δοτική): *ὁμονοεῖτε ἀλλήλοις. οἱ συνόντες Σωκράτει* Ξ. *ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις* Πλ.

§ 71. **Δοτική προσωπική.** Δοτική ὀνόματος προσώπου (ἢ ἀντωνυμίας προσωπικῆς) τίθεται συχνάκις παρὰ τὸ ῥῆμα εἶναι (καθὼς καὶ παρὰ τὰ ῥήματα γίνεσθαι καὶ ὑπάρχειν) καὶ δηλοῖ αὕτη τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποῖον ἔχει κάτι τι· (δοτική προσωπική κτητική): *ἦσαν τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες* (εἶχεν ὁ Κρ. δύο παῖδας) Ἡρόδ. *τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων δῶρα γίγνεται* Πλ. *σοῦ κρατοῦντος δουλεία ὑπάρχει αὐτοῖς* Ξ.

Ἀλλὰ δοτική ὀνόματος προσώπου, καὶ συνηθέστερον προσωπικῆς ἀντωνυμίας, δύναται νὰ τίθεται εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἀνεξαρτήτως τῆς σημασίας καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος αὐτῆς. Ἀναλόγως δὲ τῆς σχέσεώς της πρὸς τὸ νόημα τῶν συμφραζομένων ἢ δοτική αὕτη λέγεται

1) δοτική **τῆς συμπαθείας.** Αὕτη δηλοῖ πρόσωπον, τὸ ὅποῖον συμμετέχει εἰς ὅ,τι σημαίνει τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως: *πολύ μοι καρδία πηδᾷ* Πλ. (πρβλ. μοῦ πονεῖ ἢ καρδιά). *διέφθαρτο τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς* Ἡρόδ. (πρβλ. τοῦ κόπησαν οἱ ἐλπίδες).

2) δοτική **χαριστική** ἢ **ἀντιχαριστική**. Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποῖου γίνεται κάτι τι: *στράτευμα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερρονήσῳ* (= γιὰ τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ.). *μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖναι τῇ πόλει* (= ἔχουν χαθὴ γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως). (πρβλ. ὁ Πέτρος μοῦ φυλάγει τὸ σπίτι. τοῦ χάλασαν τὰ σχέδια).

3) δοτική **ἠθική**. (Κανονικῶς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου). Αὕτη δηλοῖ τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἦτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποῖου γίνεται κάτι τι: *ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!* (ἐστίν = τί ὠραῖος πού μοῦ εἶναι ὁ π.) Ξ. *καὶ μοι μὴ θορυβήσητε* (= παρακαλῶ μὴ θορυβήσητε, πρᾶγμα πού θὰ μὲ λυπήσῃ) Πλ. *ἡ στρατιὰ σῖτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ* Θ. (πρβλ. μὴ μοῦ κρουώσης. νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτική, μὲ τὴν ὁποῖαν συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος βούλομαι (ἢ ἐθέλω) ἢ ἠδομαι ἢ ἄχθομαι ἢ ἡ λέξις ἄσμενος, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων: *εἴ σοι βουλομένῳ ἐστίν ἀποκρίνεσθαι*, σὲ ἐρήσομαι (= ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νὰ) Πλ. *ὕπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι, ὅτῳ ὑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἴη* (= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτὸ) Ξ.

Κατὰ τὸ β' πρόσωπον ἡ δοτικὴ αὕτη χρησιμεύει πολλάκις, ἀπλῶς ἵνα διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκούοντος πρὸς τὸ ὅλον περιεχόμενον τῆς προτάσεως: *ταῦτ' ἐστίν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τ' ἀληθῆ* (= αὐτὰ πού λέτε εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. Τί σοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ Γιάννης! ἔννοια σου, θὰ σοῦ τὸν διορθώσω ἐγώ).

4) δοτικὴ **τοῦ κρίνοντος προσώπου** ἢ **τῆς ἀναφορᾶς**. Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποῖου ἰσχύει κάτι τι: *γέρον γέροντι γλῶτταν ἠδίστην ἔχει, παῖς παιδί* (= ἓνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.). (πρβλ. Αὐτὸ τὸ φόρεμα μοῦ εἶναι στενό).

Καὶ μὲ τὴν τοιαύτην δοτικὴν δύναται νὰ συνάπτεται μετοχὴ, ἡ ὁποία δηλοῖ ὑπὸ τίνα περίπτωσιν ἰσχύει κάτι τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς: *Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον* (= ἐσπλέοντί τινι = γιὰ ἓναν πού εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. *ἡν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (= ἀφ' ὅτου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.) Ξ.

5) δοτική **τοῦ ἐνεργουῦντος προσώπου**. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτική, ἡ ὁποία κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς -τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ: *ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος* (= πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. *συνεκποτέα ἐστὶ σοὶ καὶ τὴν τρύγα* (= πρέπει σὺ νὰ πῆς μαζί) Ἀρφ. *ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται* (= ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψει ὁ Θ.) Ξ. *ἀληθὲς ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται* (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτική, ἡ ὁποία τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκεύασται τι κλπ.: *οὐ μεταμέλει μοι* (= δὲν μετανοῶ ἐγώ) Πλ. *ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (= ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορίνθιοι) Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα

α) Μὲ δύο αἰτιατικὰς

§ 72. Μὲ δύο ἀντικείμενα, ἀμφότερα κατ' αἰτιατικὴν πτῶσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποία σημαίνουν ἐρωτᾶν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρύπτειν: *οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε* Ἀρφ. (πρβλ. *αὐτὸ σὲ ρώτησα*). *οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα* (= ἀπὸ κανένα ἐγὼ δὲν) Πλ. *Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός* (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημείωσις. Λέγεται ὅμως καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι παρὰ τινος καὶ ἀποστερεῖν τινά τινος: *οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῶων ἀπεστέρηκεν* Δημ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὁποία σημαίνουν διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίζειν: *διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν* Ξ. (πρβλ. *σὲ μαθαίνει γράμματα*). *τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους* Θ.

3) τὰ ῥήματα τὰ ὁποία σημαίνουν ἐνδύειν: *ὁ πάππος τὸν Κύρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσσε* Ξ. (πρβλ. *τὴν ἐντυσε μαῦρα ροῦχα*).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντασσόμενον μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν ἔχη ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον (§ 65, 2 β):

ἕκαστον ὑμῶν εὐεργέτουν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὅδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρῶας Ὅμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δρᾶν, ἐργάζεσθαι, ποιεῖν, ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι ἀγαθὸν ἢ κακόν): οἱ ὑποκριταὶ ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 73. Μὲ δύο αἰτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ μία ἐκ τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἐτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις μετατραπῆ εἰς παθητικὴν: τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκε Ξ. (πρβλ. ἡ τοιαύτη δύναμις ἀνδρεία καλεῖται – πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε· πρβλ. § 10, 2 καὶ 3).

Σημείωσις. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίοτε τὸ δεύτερον ἀντικείμενον, τὸ ὅποῖον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὖξιν, αἴρειν, τρέφειν: ἔνα τινὰ ἀεὶ ὁ δῆμος εἴωθεν τρέφειν καὶ αὖξιν μέγαν (πρβλ. τὸν Πέτρον τὸν σπουδάζουν γιαιτρό· βλ. καὶ § 10α, Σημ.).

β) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν

§ 74. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα ἐστιᾶν, πληροῦν, κενοῦν κ.τ.τ. τῶν λόγων ἡμᾶς Λυσίας εἰστία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν ἀκούειν ἢ πληροφορεῖσθαι: ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.

3) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν κ.τ.τ.: ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν (= ἀπὸ τὴν ζώνην τὸν Ὁ.) Ξ. ἄγει τῆς ἡνίας τὸν ἵππον Ξ. Οἱ Ἡλεῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκώλυνον τοῦ ἀγῶνος Ξ. (βλ. § 72, 1 Σημ.)

4) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν κ.τ.τ. – ἀξιῶν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν: ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν (= μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἀντιφ. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰ γὰθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν Ἴσοκρ.

5) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτίρειν, ὀργίζεσθαι κλπ. καὶ τὰ δικαστικὰ καὶ ἀνταποδοτικὰ, ὡς αἰτιᾶσθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν: *ζηλῶ σε τοῦ πλούτου* (= διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. *πολλάκις σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου* Πλ. *διώξομαί σε δειλίας* Ἀρφ. *Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράψατο* Πλ.

Σημείωσις. Μὲ γενικὴν τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἐννοίας: *ἀσεβείας φεύγω ὑπὸ Μελήτου* (= κατηγοροῦμαι δι' ἀσέβειαν) Πλ. *ἔάλω κλοπῆς* (= κατεδικάσθη διὰ...) Δημ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός, ἀλίσκομαί τινος λέγεται καὶ κρίνομαι *θανάτου* (= δικάζομαι δι' ἔγκλημα ἐπαγόμενον ποινὴν τὸν θάνατον).

§ 75. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, αἱ ὅποια συντάσσονται μὲ γενικὴν, ὡς ἀπό, ἐκ, πρό, πρὸ πάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατά, ἔχοντα δικαστικὴν ἐννοιαν, ὡς κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν, καταψηφίζεσθαι κλπ.: *ἀποτρέπει με τούτου* Πλ. *προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἰππέας* Ξ. *οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν* (= κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν

§ 76. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, δίδοναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν: *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ* Πλ. *ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε;* Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μείξιν, συνδιαλλαγὴν: *ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ* Ξ. *κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνω.* οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο τῶν *Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι* Θ.

§ 77. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων, αἱ ὅποια συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ δὲ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἧ τῆς σύν: *αἱ ἡδοναὶ οὐτε*

εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμοιοῦσι Ξ. ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο Θ.

δ) Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν

§ 78. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν: *μετεσχῆκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων Ξ. χρή τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις Ξ.*

2) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥήμα φθονεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαι τι εἰς τινα ἐκ φθόνου: *τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ Δημ. μή μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος Πλ.*

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν· τιμᾶ (ὁ δικαστής) τινί τινος = ὀρίζει εἰς τινα ὡς ποινὴν κάτι τι· τιμᾶται (ὁ κατήγορος) τινί τινος = προτείνει διὰ τινα ὡς ποινὴν κάτι τι: *ἴσως ἂν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμήσαιτε Πλ. τιμᾶται μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου Πλ.*

β) Τὰ μέσα ῥήματα

§ 79. Τὰ μέσα ῥήματα ἐν γένει σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὅποια εὐρίσκεται εἰς ἰδιαιτέραν σχέσιν μὲ τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου προέρχεται, καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν τῶν σημασιῶν τὰ μέσα ῥήματα λέγονται *ἀντανεκλαστικά*, μέσα *ἀλληλοπαθῆ*, μέσα *δυναμικά*.

§ 80. α) *Μέσα ἀντανεκλαστικά* λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὅποια ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀμέσως καὶ κατ' εὐθειᾶν ἢ ἐμμέσως καὶ πλαγίως: Οὕτω τὰ μέσα ταῦτα ῥήματα ὑποδιαίρουσιν εἰς

1) *μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ*, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὅποια ἐπιστρέφει ἀμέσως καὶ κατ' εὐθειᾶν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι κ.τ.τ. Οὕτω τῶν ῥημάτων αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον εἶναι συγχρόνως καὶ ἀντικείμενον τῶν καὶ δι' αὐτὸ ταῦτα δύναται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῶν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ

ἀντωνυμίαν· γυμνάζομαι = γυμνάζω ἑμαυτόν, ὀπλίζεσθε = ὀπλίζετε ὑμᾶς αὐτούς.

Σημειώσεις. Ἀντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν οὐχὶ σπανίως λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν: ἔρριψαν **σφᾶς αὐτούς** εἰ φρέατα (= ἐρρίφθησαν εἰς) Θ.

Πολλάκις δὲ καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθὲς ῥῆμα τίθεται ἢ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρώτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἢ αὐτοπάθεια: **ἑαυτὸν ἀποκρύπτεται ὁ ποιητής**. (πρβλ. Νίβεται – καὶ – νίβεται μόνος του. Χτενίζεται – καὶ – χτενίζεται μόνη της).

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς ἓν μόνον μέρος τοῦ ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται μὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ῥήματος: **ἐνίψατο χεῖρας**. (πρβλ. ἐπλύθηκε – καὶ – ἔπλυνε τὰ χέρια του).

2) **μέσα πλάγια**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ ἐμμέσως καὶ πλαγίως. Ταῦτα πάλιν ὑποδιαίρουσιν εἰς

α) μέσα διάμεσα. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς κάτι, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνήκει, **διὰ μέσου ἄλλου**. κείρομαι (= βάζω τὸν κουρέα καὶ μὲ κουρεύει): **ὁ πατήρ τοὺς παῖδας παιδεύεται** (= ἐκπαιδεύει τοὺς παῖδας διὰ τῶν διδασκάλων).

β) μέσα περιποιητικὰ ἢ μέσα ὠφελείας. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ ἢ προκαλεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ, δηλαδή πρὸς χρῆσιν τοῦ ἢ πρὸς ὠφέλειάν του· **οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν** (= οἰκοδομῶ οἰκίαν μου διὰ τῶν ἰσοκοδόμων), **ἄγομαι γυναῖκα** (= ἄγω εἰς τὴν οἰκίαν μου γυναῖκα, παίρνω γυναῖκα ὡς σύζυγόν μου): **Πανσανίας τράπεζαν περσικὴν παρετίθετο** (= παρετίθει ἑαυατῶ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ τοῦ παρέθετον οἱ ὑπηρετῆται) Θ. πρβλ. συμβουλεύομαι τὸν ἰατρόν, δανείζομαι χρήματα, προμηθεύομαι τρόφιμα).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους (= τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους: ὁ Σόλων

τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκεν ἢ ἔγραψεν – οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἔγράψαντο.

Σημείωσις. Καί εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἀντὶ τοῦ μέσου πλαγίου: Λύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε (= ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπεσκεύαζε· πρβλ. κτίζει σπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του στὸ κουρεῖο, κλπ.).

§ 81. Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀλληλοπάθειαν, ἦτοι μίαν κοινήν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων ὑποκειμένων, ἢ ὅποια μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· φιλοῦνται, μισοῦνται (= φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους): συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐώθουντο (= ἐώθουν ἀλλήλους) Ξ.

Ἡ κοινὴ καὶ ἀμοιβαία ἐνέργεια τῶν ὑποκειμένων δύναται νὰ ἀναφέρεται καὶ εἰς κάτι τι ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των εὐρισκόμενον, τὸ ὅποιον ὅμως τὰ ἐνδιαφέρει ἀπὸ κοινοῦ: διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων (= διένειμαν ἀλλήλοις, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των τὴν ἐξουσίαν) Πλ.

Σημείωσις. Ἀπὸ τὸν πληθυντικὸν μετεδόθη ἢ ἔννοια τῆς ἀλληλοπαθείας καὶ εἰς τὸν ἐνικόν· διαλεγόμεθα περὶ τινος – διαλέγομαί τι περὶ τινος.

Ἀντὶ δὲ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥῆμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν: οἱ ὑπηρεταὶ διέφθειρον ἀλλήλους Θ. φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους (= ἐπειδὴ φθονοῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον...) Ξ. ἀλληλοκτονοῦσιν (= κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἀριστ. (πρβλ. Ὑποστηρίζονται ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον – ὑποστηρίζει ὁ ἓνας τὸν ἄλλον – ἀλληλοὑποστηρίζονται).

§ 82. Μέσα δυναμικὰ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι ἐντεῖνον τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του: λύομαι αἰχμάλωτον (= ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλων λύτρα ἐλευθερῶ τὸν

αἰχμάλωτον). *παρέχομαι* τοῖς συμμάχοις ναῦς (= παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἔδαπάνησα).

Οὕτω: πολιτεύω (= εἶμαι πολίτης) – πολιτεύομαι (= ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας)· πρεσβεύω (= εἶμαι πρεσβευτής) – πρεσβεύομαι (= διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής)· (πρβλ. Αὐτὸς φορτῶνεται ὅλα τὰ βάρη τῆς οἰκογενείας· βάλθηκε νὰ μὲ καταστρέψῃ). Συνηθέστατον δὲ μέσον δυναμικὸν ῥῆμα εἶναι τὸ ποιοῦμαι εἰς φράσεις, οἷαι ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην κτλ. ἢ ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον κτλ.

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π.χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι). Ἀλλὰ ἄρχω λόγου = λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος – ἄρχομαι τοῦ λόγου = ἀρχίζω τὸν λόγον μου· ἀντίθετον παύομαι τοῦ λόγου· (πρβλ. ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι τοῦ Κύρου εἰκὸς ἄρχειν με λόγου = νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος – τοῦ λόγου Κύρος ἤρχειτο ὧδε = ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἕξις) Ε.

μισθῶ τι = δίδω κάτι ἐπὶ μισθῶ, ἐνοικιάζω κάτι εἰς ἄλλον – μισθοῦμαί τι = λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθῶ, ἐνοικιάζω κάτι ἀπὸ ἄλλον πρὸς ἰδίαν μου χρήσιν· ποιῶ τινα δοῦλον = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἴτιος νὰ γίνῃ κάποιος δοῦλος ἄλλου – ποιοῦμαί τινα δοῦλον = καθιστῶ κάποιον δοῦλον μου, ὑποδουλῶνω κάποιον (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημείωσις. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφωνται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥῆμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχῃ διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φράσιν νὰ συνδυάζῃ τὰς σημασίας δύο τάξεων· πρβλ. παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον (μέσον αὐτοπαθὲς = παρασκευάζω ἑμαυτόν, ἐτοιμάζομαι) – παρασκευάζομαι ναυτικὸν (μέσον δυναμικὸν = ἐτοιμάζω ναυτικὸν προμηθευόμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.)· οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικὸν = οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθευόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Αόριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος πρβλ. σῶζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἐσώθην ἐκ τοῦ κινδύνου (= ἔσωσα τὸν ἑαυτὸν μου) – σῶζομαι τὴν οὐσίαν, ἐσωσάμην τὴν οὐσίαν (= ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἀλλὰ μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμεν ἢ ἀνήχθην εἰς τὸ πέλαγος, ὠπλισάμην ἢ ὠπλίσθην. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικὸς ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς ἠρθοῖσθην, ἀπηλλάγην, ἐπεραιώθην κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικὸς ἀόριστος εἶναι καὶ μέσος· ἐλούσθην, ἐξυρίσθην, ἐξηπλώθην, ἐδανείσθην κλπ.).

γ) Τὰ παθητικὰ ῥήματα

§ 83. Τὰ παθητικὰ ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει κάτι τι ἀπὸ ἄλλου.

Ὡς πρὸς τὸν τύπον τὰ παθητικὰ ῥήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συμπίπτουν μὲ τὰ μέσα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα (ιδίως ἀπὸ τὰ μέσα διάμεσα, § 80, 2, α') καὶ προέρχονται· (πρβλ. π.χ. τὸ ἀρχαῖον κείρομαι καὶ τὸ σημερινὸν ξυρίζομαι στὸ κουρεῖο = ἀναθέτω εἰς τὸν κουρέα καὶ μὲ ξυρίζει – ἀνέχομαι νὰ μὲ ξυρίζη ὁ κουρέυς – ξυρίζομαι ἀπὸ τὸν κουρέα).

§ 84. Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται **ποιητικὸν αἶτιον**. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

1) μὲ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ καὶ γενικὴν ἢ σπανιώτερον μὲ τὴν ἀπό, ἐκ, παρὰ, πρὸς καὶ γενικὴν: διδάσκεσθαι ἐθέλω **ὑπὸ χρηστῶν** μόνον Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν **ἀπὸ τῶν τυράννων** ἔργον ἀξιόλογον Θ. ἐκ **Φοίβου** δαμείς (= ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. **τὰ παρὰ τῶν θεῶν** σημαινόμενα Ξ. **Ἰσχόμαχος πρὸς πάντων** καλὸς τε κἀγαθὸς ἐπωνομάζετο Ξ.

2) μὲ δοτικὴν προσωπικὴν, τοῦ ἐνεργούντος προσώπου: ταῦτα **Θεμιστογένει** γέγραπται (= ὑπὸ τοῦ Θ. Βλ. § 71, 5).

§ 85. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἀπὸ τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα, κυρίως μὲν τὰ συντασσόμενα μὲ

αἰτιατικὴν ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 65, 1), σπανίως δὲ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἢ ἀπὸ τὰ ἀμετάβατα.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ: (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) – οἱ Πέρσαι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν) – Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον) – οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 86. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 72 κ. ἐ.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἐὰν μὲν τὸ δίπτωτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων μὲ δύο αἰτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 73), τότε ἀμφότεραι αἰ αἰτιατικαὶ αὗται γίνονται ὀνομαστικά, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου (*Ἰσχύμαχον πάντες καλόν τε κάγαθόν ἐπωνόμαζον*) – *Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλός τε κάγαθός ἐπωνομάζετο* Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς αἰτιατικὴ) τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (αἰτιατικὴ ἢ γενικὴ ἢ δοτικὴ), παραμένει: (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν *τὴν στρατηγίαν*) – ὁ νεανίας διδάσκεται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου *τὴν στρατηγίαν* (οἱ Ἕλληνες ἐπίμπλασαν τὰς διφθέρας *χόρτου* κούφου) – αἱ διφθέραι ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων *χόρτου* κούφου. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς *Παρυσάτιδι* ἐδεδώκει) – αἱ πόλεις αὗται ὑπὸ βασιλέως *Παρυσάτιδι* δεδομέναι ἦσαν Ξ.

Σημειώσεις. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ ἐνεργητικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει σύστοιχον ἀντικείμενον: (*κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον*) – *οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται* Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω (τινός τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι), κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὸν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν: (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον *τῶν στρατηγῶν* τὰς κεφαλὰς) – *οἱ στρατηγοὶ ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς* Ξ. (ἐπέτρεψαν

τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν) – οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν.

§ 87. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον·

ἀποκτείνω τινὰ – ἀποθνήσκω (= φονεύομαι) ὑπό τινος.

διώκω τινὰ – φεύγω (= καταδιώκομαι) ὑπό τινος.

ἐκβάλλω (= ἐξορίζω) τινὰ – ἐκπίπτω (= ἐξορίζομαι) ὑπό τινος.

εὖ λέγω (= ἐπαινῶ) τινά – εὖ ἀκούω (= ἐπαινοῦμαι) ὑπό τινος.

εὖ ποιῶ (= εὐεργετῶ) τινά – (εὖ πάσχω) (= εὐεργετοῦμαι) ὑπό τινος.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. αἰρῶ (= συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικὸν εἶναι τὸ ἀλίσκομαι (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου αἰροῦμαι (= ἐκλέγω τινὰ) παθητικὸν εἶναι πάλιν τὸ αἰροῦμαι (= ἐκλέγομαι) ὑπό τινος: *Ἀθηναῖοι αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγὸν – Μιλτιάδης αἰρεῖται ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.*

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων τὸ παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως, ἢ ὅποια ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ῥῆμα γίγνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω, κ.τ.τ. καὶ ἐν συνώνυμον πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν.

μισῶ τινά – (μισοῦμαι καὶ) μισητὸς γίγνομαι ἢ μῖσος ἔχω πρὸς τινος.

θεραπεύω τινὰ – (θεραπεύομαι καὶ) θεραπείας τυγχάνω ὑπό τινος.

ζημιῶ τινά – (ζημιοῦμαι καὶ) ζημίαν λαμβάνω παρὰ τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικὸν **ἀποθετικῶν** ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως·

αἰδοῦμαι (= ἐντρέπομαι) τινά – αἰδοῦς τυγχάνω ὑπό τινος.

αἰτιῶμαι (= κατηγορῶ) τινά – αἰτίαν ἔχω ἢ αἰτίαν λαμβάνω ὑπό τινος.

(Πρὸβλ. **ἐπιθυμῶ** – γίνομαι ἐπιθυμητὸς. **συγχωρῶ** – λαμβάνω συγχώρεσι. **παρηγορῶ** – ἔχω παρηγοριά. **περιποιοῦμαι** – εὐρίσκω περιποίησι).

Σημείωσις. Τοῦ δίκην λαμβάνω παρὰ τινος (= τιμωρῶ τινά) παθητικὸν εἶναι τὸ δίκην δίδωμί τινι (= τιμωροῦμαι ὑπό τινος): *οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες δίκην διδόσιν* (= τιμωροῦνται).

δ) Ουδέτερα ῥήματα

§ 88. Ουδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν). ζῶ, ὑγιαίνω, νοσῶ, σωφρονῶ, εὐδαιμονῶ κτλ.

Σημείωσις. Τὰ ουδέτερα ῥήματα εἶναι κυρίως ἐνεργητικὰ ἀμετάβαρα ῥήματα.